

Жыве Беларусь!

БЕЛАРУС

Address: P. O. Box 3225
Farmingdale, NY 11735

BIELARUS/Belarusan newspaper in Free World ISSN 1054-9455
Published by the Belarusian American Association, Inc.

№ 561 Кастрычнік 2009 г.
Год выдання 60

Фронт, апазыцыя, калябарацыя

Зянон ПАЗЬНЯК

У 90-х гадох Беларускі Народны Фронт паспяхова супрацьстаяў “аб’яднаўчым” тэхналогіям знішчэння беларускага руху. КГБ звычайна рабіў стаўку на агентуру і прапаганду. (У адрозненне ад Эўропы, якая спадзяецца на грошы). Дзеяньні канторы тады былі такія-ж прасталінейныя і прымітыўныя, як і цяпер. Яна настварала карлікавых арганізацыяў, узяла пад кантроль малыя партыі і выпусціла лезунг, што трэба “аб’яднаць” дэмакратычны рух. Дзеячы партыяў пачалі прапаноўваць БНФ усіх аб’яднаць, бо разам, маўляў, мы сіла. Аднак гэтыя канторскія казкі са спасылкамі на ўсходнія мудрасці пра галінкі ды венік ня мелі ніякага эфекту. Кожны фронтвец бачыў і разумеў няхітрую задумку “пакіраваць Фронтам” (а потым яго разваліць). Праўда, адразу выявіліся ў Фронце людзі (прытым адукаваныя), якія чамусьці ўпарта ўвесь час нічога не разумелі і клікалі аб’яднацца з маргіналамі (аж цікава было назіраць). Потым симптомы сьцішыліся. Але толькі да таго часу пакуль у беларускую палітыку не ўмяшалася эўрабюракратыя (у супрацоўніцтве з КГБ – Ганс Вік) і не прапанавала пад узгоднення праекты дармовыя грошы. Вось тут і пачаліся перамены, якія збочылі сьведчасць, перакруцілі аргументацыю, перамянілі саму істоту некаторых людзей.

Усё пачалося за часы маёй адсутнасці на Радзіме. Утварылася група дзеячоў ў верхавіне БНФ, якія сталі спадзявацца на заходнія рэсурсы (дзея Фронт, вядома-ж). Яны назваліся “новай хваляй”. Ім адразу захацелася аб’ядноўвацца з усімі і з кім скажучь грошадаўцы. Тут яны былі смелымі і не баяліся страціць сябе.

Аднак першае патрабаваньне “спонсараў” было не “аб’яднацца”, а пазбавіцца ад старшыні БНФ (які апынуўся ў эміграцыі), інакш, паведамілі ім: “форсы” ня будзе. Перамагла “форса” (бо ня пахне). Адзін блытанік з кіраўніцтва БНФ (мой намесьнік па Фронту) у парыве шчырасьці нават напісаў тады, што нацыянальная ідэя сябе ўжо вычарпала, Фронт выканаў сваю місію і таму трэба яго аб’яднаць з прамаскоўскай партыяй АПП.

У 1999 годзе паплечнікі пайшлі напрам. Не падпарадкаваліся вынікам галасаваньня зьезду, выкарысталі моладзь і, церпячы паразу, рашыліся на раскол, развалілі Народны Фронт.

Потым былі выбары прэзыдэнта ў 2001 годзе. “Новая хваля” зьбірала подпісы,

падтрымлівала і агітавала за закаранелага ворага БНФ, члена бюро ЦК КПБ (КПСС), мацёрага намэнклятуршчыка Ўладзімера Ганчарыка, зь якім Фронт змагаўся яшчэ на выбарах 1990 году (і, дарэчы, перамог). Так ім казалі рабіць спадары з заходніх амбасадаў, і так яны зрабілі. Гэтым самым “новая хваля” засьведчыла, што яна выпала зь беларускай нацыянальнай палітыкі.

Потым усё пайшло па нахіленай плоскасці: кааліцыі з камуністамі, з прамаскоўскімі арганізацыямі, паездкі ў Маскву да Караганова (цэнтар гэбоўскай аналітыкі і прапаганды) і г. д.

Вяршыняй усяго гэтага апартунізму стаў 2004 год – агітацыя і ўдзел у незаконным рэфэрэндуме аб прадаўжэньні прэзыдэнцкіх тэрмінаў для Лукашэнкі. Такое дзеяньне груба не адпавядае Канстытуцыі, зьяўляецца злачынным актам і можа кваліфікавацца як садзеянне ў антыканстытуцыйным захопе ўлады шляхам правядзеньня незаконнага рэфэрэндуму і імітацыі дэмакратычнага галасаваньня.

У вольнай Беларусі партыі, якія ўдзельнічалі ў гэтай кампаніі (прытым за замежныя сродкі) павінны будуць стаць перад беларускім судом.

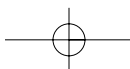
Палітычны фініш “новай хвалі” адбыўся ў 2004 годзе. Далейшы ход падзеяў гэта быў працэс маразму і палітычнай дэградацыі прагматыкаў, што замянілі ідэю на грошы.

У 1999 годзе, калі раскалолі Фронт, я кажаў, што адыход “новай хвалі” ад ідэі, спакушэньне чужымі грашыма прывядзе да калябарацыі і апартунізму, што працэс палітычнай энтрапіі паўтарыцца. Так яно і адбываецца. Але ўсё яно пасля 2004 году ўжо ня мае ніякага значэньня. Паўтаруся, гэтая частка Фронт даўно выпала зь беларускай нацыянальнай палітыкі. Нават шкода часу і паперы пра гэтую сумную зьяву пісаць.

Людзі, якія прыплылі потым да “новай хвалі”, не маглі быць людзьмі вялікіх і сьветлых ідэалаў, бо ў рэальнасці іх ужо там не было. Вычысьцілі нават фронтаўскую гісторыю. Цяпер прагматыкі былой “новай хвалі” пажынаюць плады свайго прагматызму. Яны так здзіўленыя, так абураныя прагматызмам новай генэрацыі, гавораць пра “рэйдэрскі захоп” іхняй арганізацыі. І трэба-ж так... Некалі я напісаў сабе траціну пра прагматызм. Цяпер прыпомнілася:

Яны сталі поўзаць,
Думаючы, што потым
Будуць лятаць.

Заканчэньне на бачыне 4

Пікет пратэсту ў Нью-Ёрку

12 верасьня каля будынку ААН у Нью-Ёрку Беларускі Моладзёвы Рух Амэрыкі зладзіў акцыю пратэсту супраць уводу расейскіх войскаў на тэрыторыю Беларусі для вучэньняў.

8 верасьня адзначалася гадавіна Аршанскай бітвы, у якой нашыя гераічныя продкі ў 1514-м годзе атрымалі перамогу над маскоўскім войскам. Гэтая перамога дазволіла тады спыніць напады расейцаў на нашыя землі на доўгі час. І вось праз 495 гадоў пасля Аршанскай бітвы эшалёны расейскіх войскаў ізноў увайшлі ў Беларусь. Зроблена гэта было з дазволу ўзурпаваўшага ўладу гэтак звананага прэзыдэнта Беларусі Лукашэнкі: салдаты расейскай арміі ў колькасці 6 тысяч прымуць удзел у вайсковых вучэньнях “Заход-2009”.

Увод замежных войскаў у краіну – парушэньне Канстытуцыі, бо яна абавязвае захоўваць нейтралітэт. Дазвол-жа на ўвод чужых войскаў – чарговая зьява беларускага народу апошнім эўрапейскім дыктатарам.

Брутальна разаганая ў цэнтры Менску мірная акцыя пратэсту супраць уводу расейскіх войскаў – факт, які ярка сьведчыць пра амаральнасьць цяперашніх вышэйшых афіцыйных уладаў Беларусі і дэманструе жахлівасьць кіруючага рэжыму краіны – па сваёй сутнасьці антыбеларускага. А халуйскае падпарадкаваньне антыканстытуцыйным загадам – гэта ганьба для беларускіх афіцэраў.

Моладзь, якая сабралася на акцыю каля будынку ААН, асудзіла рашэньне ўладаў краіны дазволіць войску іншай краіны ўсупіць на тэрыторыю Беларусі.

16 верасьня спаўнілася дзесяць гадоў ад часу знікненьня Віктара Ганчара і Анатоля Красоўскага. Беларуская моладзь Амэрыкі напрыканцы акцыі ўшанавала памяць забітых беларусаў і выказала падтрымку сваім сябрам на Бацькаўшчыне, якія змагаюцца за дэмакратызацыю краіны.

Паводле www.belmov.org

Імпрэза, прысьвечаная Натальлі Арсеньневай

У грамадзкай залі сабору сьв. Кірылы Тураўскага у Брукліне 20 верасьня адбылася ўрачыстая імпрэза, прысьвечаная 106-м угодкам з дня нараджэньня выдатнай патэтычнай беларускай эмігранткі Натальлі Арсеньневай.

Прысутныя пазнаёміліся з нялёгкім жыцьцёвым шляхам аўтаркі словаў беларускага рэлігійнага гімну “Магутны

Божа”, паслухалі дэкламацыю яе лепшых паэтычных твораў.

Удзельнікам імпрэзы былі прапанаваныя для прагляду два дакументальныя фільмы “Далёка нам яшчэ да БНР” і “Дзень Волі”.

Імпрэза была падрыхтаваная і праведзеная сябрамі Беларускага Маладзёвага Руху Амэрыкі.

Паводле belmov.org

Нашая фанатэка

кага Музыканага Архіву” лідэра гурта Р.Л.А.Н. Андрэя Плясанава, сьпева якога выклікалі самыя бурныя авацыі. Асабліва пад час выкананьня цудоўнай кампазыцыі “Сонца залатое”...

Дынамічная і рознабаковая ў музычным пляне прэзэнтацыя прымусіла слухачоў і музычных аглядальнікаў вызначыць дыск-прывітаньне творчасці Натальі Арсеньевай “3 крывіцкай сям’і” як самы заўважны рэліз нацыянальнай фанатэкай апошняга часу. Дыск – дзясяткі па ліку ў гэтай найбунейшай музычнай сэрыі, заснаванай выдаўцамі БМАgroup. І разам з дыскамі, прывітаньне творчасці С. Манюшку, М. Забэйд-Суміцкаму, Л. Геніюш, С. Новіку-Пяюну, іншым асобам мінулай і сучаснай музычнай культуры краіны, гэты альбом дапаўняе беларускі музычна-паэтычны пантэон...

Ягоную праграму распачынае інструментальная п’еса былога ўдзельніка рок-гурта “Сузор’е”, цяпер жыхара Нью-Ёрку Аляксандра Растопчына. Аляксандар прадставіў сваю п’есу з новага альбому “Роднае” паводле гімну М. Равенскага на верш Н. Арсеньевай “Магутны Божа”. Гэта глыбокі па сваёй сутнасці твор у акустычна-гітарных фарбах перадае п’етэт музыкі да арыгіналу. Музыка навія А. Растопчына ўдала гарманіруе з іншымі вэрсіямі знакамітага беларускага рэлігійнага гімну, якія выконваюць музыкі праекту “Я нарадзіўся тут” і Данчк. Будзем спадзявацца, што для А. Растопчына ўдзел у аналягічных праектах будзе тым штуршком, які зьблізіць яго зь дзеячамі беларускай эміграцыі ў ЗША, надасць энэргіі дзеля працы на карысьць нацыянальнай культуры.

Што тычыцца твораў, прадстаўленых на дыску ў выкананьні знакамітага Багдана Андрусышына, то яны на доўгія гады застаюцца ў беларускай культуры (як эміграцыйнай, так і ўсёй незалежнай) узорнымі. Бязь іх нельга ўявіць больш-менш значны музычна-паэтычны праект, як ў Беларусі, так і за яе межамі.

Натальля Арсеньева вяртаецца ў Беларусь. На музычнай хвалі...

З прыемных нечаканасьцяў дыску хацелася-б адзначыць дэбют у якасьці камэрнай спявачкі зноймай фальклёрнай выканаўцы Тацьцяны Матафонавай. Асабліва ўдаюцца Тацьцяне рамансы на вершы Н. Арсеньевай (“Вясновы вечар”, “Знае сэрца”) і творы, блізкія да фальклёрных. Напрыклад, калыханка “Сьпі, сыночак”. Усе гэтыя творы пакладзены на музыку Э. Зубковічам. Толькі што пабачыў сьвет сольны альбом фальклёру ў выкананьні Т. Матафонавай і яе сяброў пад назвай “Пяршак”, а цяпер ужо ёсьць пільная патрэба выданьня новага дыску зь песьнямі і рамансамі на вершы Н. Арсеньевай.

Яшчэ адная нечаканасьць гэтага альбому – трэк ад вядомага менскага мультыінструменталіста і гукарэжысэра ўладзімера Зайчанкі. Ён шмат гадоў экспэрымэнтэе з гукамі ў сваёй хатняй студыі. І хоць у ягоным творчым багажы ёсьць мінімалістычны альбом на вершы А. Мінкіна, музыка толькі зараз вырашыў прадставіць свой беларускамоўны трэк на суд слухачоў. Некаторыя крытыкі ўжо пасьпелі назваць кампазыцыю У. Зайчанкі “Шчасьце” самым заўважным “траблам” гэтага дыску. Магчыма, гэтай кампазыцыі не хапае паэтычнасьці і бляску ў запісе, а самому ўладзімеру дакладнасьці беларускага вымаўленьня, але галоўнае тое, што ў музыцы за доўгія гады зьявілася жаданьне рабіць нешта значнае для айчынай культуры. І гэтае жаданьне – прымета таго, што хутка творы ўладзімера могуць прыцягнуць увагу слухачоў сваёй неардынарнасьцю і выканаўчай дасканаласьцю.

Я ўжо ўзгадваў пра тое, зь якім энтузіязмам прымалі творчасць вядомага менскага барда і рок-музыкі Андрэя Плясанава. Маю на ўвазе кампазыцыю гурта Р.Л.А.Н. “Сонца залатое”, якую Андрэй прадставіў на гэтым дыску. Сёлета пад час паездка па Беларусі з прэзэнтацыяй нашай сумеснай з В. Мартыненкам кнігі “222 альбомы беларускага року і ня толькі...” Андрэй

часцяком падарожнічаў з намі і сьпяваў свае песьні. Пад час гэтых музычных вандровак нам даводзілася бачыць рэакцыю слухачоў на гэтую кампазыцыю. Для многіх зь іх, асабліва маладых, “Сонца залатое” стала своеасаблівым мастком да паэтычнага сусьвету Натальі Арсеньевай. У кампазыцыі А. Плясанава захаваны дух паэзіі, віруе аптымізм сьветапогляду паэтыкі, яе неўміручая вера ў лепшае будучае Айчыны...

Вельмі пранікнёным і запамінальным атрымаўся твор на верш Н. Арсеньевай “У храм незямны”, які выканаў калектыв панк-рок-гурт “Голая Манашка”. Мэлёдыя да твору стварыў лідэр “ГМ” Ф. Жывалеўскі. Па свайму зьместу песьню “У храм незямны” трэба аднесці да своеасаблівага эмацыянальнага гэтага дыску. Калісьці нямецкі філзаф Фрыдрых Ніцшэ заўважыў: “Пішы крывёю, і ты будзеш ведаць, што кроў – гэта дух” (“Так сказаў Заратустра”, “Мастацкая літаратура”, 1994, пераклад В. Сёмухі). Сапраўды, здаецца, што гэтая песьня выплывае з таго, што музыка і таму гранічна інтымная, скіраваная да ўнутранага сусьвету слухача. Да таго-ж, аранжыроўка твора даказвае, што музыкі здольны адступіць ад некаторых панк-канонаў, калі патрабуюцца найлепшым чынам данесьці да слухача літаратурны сэнс твора.

Іншым чынам гучаць творы на вершы Н. Арсеньевай у выкананьні Алесі Ўнукоўскай, з творчасцю якой слухачы ўпершыню шырока пазнаёміліся з сэрыі дыскаў “Беларускі хрысьціянскі хіт”. Спэцыфіка хрысьціянскіх папулярных сьпеваў адбілася і на музычнай афарбоўцы песьні на вершы Н. Арсеньевай. Тут дамінуюць больш прымалёныя для шырокіх слухачкіх колаў рытмы поп-музыкі. Але гэта зроблена прафэсійна і бачна, што Алесь напоўніў выкарыстоўвае свой вопыт удзелу ў ранейшых музычных праектах.

У гэтых-жа музычных фарбах прадстаўлены творы ўжо вядо-

мых беларускіх гуртоў “ZIGZAG” (“Ты мой родны край”) і РОСТРА (“Я ішла”), для якіх удзел у аналягічных праектах – своеасаблівы палігон для выпрабаваньня новых ідэй і аранжыровак у галіне электрапопу і арт-року.

Сьпявае Т. Беланогая

Як заўсёды, па-жаночаму глыбленымі застаюцца песьні ад Тацьцяны Беланогай. На дыску “3 крывіцкай сям’і” прадстаўлена аўтарская песьня Тацьцяны на верш Н. Арсеньевай “Сьнежань”. Як заўсёды, глыбіні кампазыцыі надае голас Тацьцяны – шчыры і трапяткі, прыцягальны, мэлядычны і гнуткі...

Вельмі каштоўную варацасьць гэтаму альбому надае ўводны артыкул занага эміграцыйнага дзеяча, доктара гістарычных навук Янкі Запрудніка, а ў афармленьні дыску выкарыстана шмат рэдкіх здымкаў і дакумэнтаў. Сапраўдную гістарычнасьць дыску надаюць архіўныя запісы голасу спадарыні Арсеньевай, зробленыя ў 1993 годзе тым-жа Янкам Запруднікам. Цікава, што гэтыя запісы спантаньныя, не выпраўленыя. А таму без залішняга прыздабленьня перадаюць багаты ўнутраны і паэтычны сусьвет Натальі Арсеньевай.

Анатоль МЯЛЬГУЙ,
Музычны аналітык

“Вольны Тэатр” у Каліфорніі

Заклучны трэці дзень выступаў Вольнага Тэатру ў REDCAT Тэатры Дысней Гоуль быў 4 кастрычніка. Сярод публікі на спектакль прыйшлі 16 мясцовых беларусаў – большасьць паўднёва-каліфарнійскай суполкі БАЗА.

Гісторыя каханьня Анатоля і Ірыны Красоўскіх, потым зьнікненьне Анатоля, які падтрымаў апазыцыю рэжыму Лукашэнкі, была паддзена вельмі крашальна, на інтымным, пэрсанальным узроўні. Амаль кожны з нас, беларусаў, пазнаў у гісторыі гераіні самых сябе – дзяцінства бязь дзедка, сям’я, згвалтаваная Сталіным у 30-я, галечка 70-х і 80-х. Хіба таму было так балюча бачыць сцэны гвалту, якія адбыліся над гэтай сям’ёй, зь якой у

сярэдзіне пьесы кожны ўжо атажамляў сябе самога.

Гвалт, тупы, безасабовы, у чорнай масцы АМОНу, хадзіў і нахабна харкаў у актараў і гледачоў памаранчавымі лупінамі. Я сядзеў у першым разе і атрымаў гэтую памаранчавую лупіну з скрыўленага роту амонаўца проста ў твар. Усю другую палову пьесы сядзеў з камяком у горле і падарозна бліскучымі вачыма. Прабрала.

Акторка скамянелым голасам чытала радкі далейшай гісторыі зьнікненьня. Потым ішлі здымкі зьніклых людзей па ўсім сьвеце, гісторыя ксяндза Папялюшкі – дзеяча польскай Салідарнасьці, скрадзенага і забітага сьлавікамі ў сацыялістычнай Польшчы. Старэйшая беларуска з нашай

суполкі Кацярына Вініцкая распавяла, што Папялюшка меў беларускія карані. Апошнімі словамі ён маліўся за сваіх забойцаў і прасіў Бога дараваць ім.

У канцы пьесы заля ўстала і авацыямі выклікала актараў некалькі разоў. Таня Макаед падаравала акторцы, якая выконвала ролю Ірыны Красоўскай (Ганьне Саламянскай), букет з двух тузінаў белых і аднаго тузіну чырвоных ружаў. Мікалай Халезін застаўся паразмаўляць зь беларусамі БАЗА пасля пьесы ў кавярні тэатру, ня глядзячы на тое, што яму трэба было ляцець у Брусэль гэтым-жа ранкам.

Усе беларусы нашай суполкі вельмі ўдзячныя трупам Вольнага Тэатру за ўзьняцьце праблемы зьніклых у Беларусі і сьвеце на

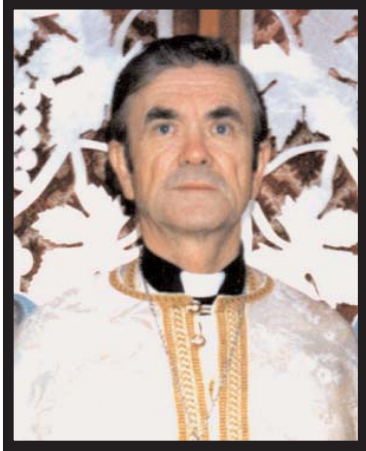
такі высокі эмацыянальны і пэрсанальны ўзровень. Нават і празь дзень пасля спектаклю мы ўсе яшчэ знаходзімся пад ягоным уражаньнем. Гэта так цудоўна, што беларускія пытаньні, нарэшце, ставяцца за межам Беларусі. Ды так прафэсійна і годна.

Дзякуй Мікалаю, і Натальлі, і Лаўру і усёй цудоўнай актёрскай трупам Вольнага Тэатру! Прыжджайце да нас з новымі праектамі! Спадзяёмся на кінастужку наступным разам – бо гэта-ж Галівуд!

Алекс АРЦЮХОВІЧ

Сьв. пам. а. Міхаіл БУРНОС (12.10.1926 – 07.09.2009)

Рэлігійны і грамадзкі лідэр аўстралійскіх беларусаў нарадзіўся ў малаземельнай сялянскай сям'і Мітрафана і Анастасіі ў вёсцы Лясок, Карэліцкага павету, што ля Наваградку ў Гарадзенскай вобласці. Адночы айцец Міхаіл заўважыў мне, што маці запісала

яго пад час 2-й сусветнай вайны на два гады маладзейшым, каб не забралі ў войска і далі магчымасць вучыцца. У невялікай картцы, якую даваў людзям арганізатар пахавання ля царквы БАПЦ у Адэляйдзе значылася, што айцец Міхаіл нарадзіўся 12-10-1926 і пражыў 82 гады, але, калі лічыць што ён нарадзіўся ў 1924-м, то цэлых 84.

Зь дзяцінства Міхась вылучаўся здольнасцямі да навук і музыкі. Граў на мандаліне і гітары. Скончыў пачатковую школу ў Запольлі, працягваў навучэнне на настаўніка ў Наваградзкай сямінарыі, але вымушаны быў запісацца на выезд у Нямеччыну. Быў сябрам СБМ. Пакінуў Наваградка 27-5-1944. У Нямеччыне працаваў у рабочых вайсковых камандах, якія будавалі фальшывыя лётнішчы (г. Эгер, г. Брэслаў, г. Брыг). Пасля сканчэння 2-й сусветнай вайны жыў у горадзе Флензбургу. Потым жыў у лягерох для ДП – Мітэнвальдзе (1947?), Ватэнштэце (1946-1948), Сідорфе (1949). У Ватэнштэце вучыўся ў гімназіі імя Максіма Багдановіча. Актыўна ўдзельнічаў у лягернай культурна-масавай дзейнасці, граў на гітары і мандаліне ў аркестры, кіраваў танцавальнай групай. У 1949 годзе эміграваў у Аўстралію. Адпрацаваў два прымусовыя гады ў металургічным гарадку Ваяла (1950 — 1952, штат Паўднёвай Аўстраліі).

Пераехаў пазней ў 1952 г. у Адэляйду, дзе прыняў царкоўны шлюб з Вольгай Пашкевіч, зь якой пазнаёміўся ў Ваяле. Праз некалькі гадоў далучыўся да ўжо створанай парафіі БАПЦ у Адэляйдзе. Маючы моцны тэнэр, пачаў кіраваць парафіяльным хорам. Зь сярэдзіны 50-х увайшоў у склад парафіяльнага камітэту. Разам зь Левановічам арганізаваў (на кароткі час) музыкальную групу “Зорка”. Пад час будоўлі БАПЦ у Адэляйдзе (1961-1963) ўваходзіў у склад кантралюючага гэтую справу беларускага актыву. Сябраваў першыя гады з закладальнікам беларускага рэлігійнага жыцця ў Адэляйдзе айцом Міхасём (Шчурко), але вельмі хутка адыйшоў ад яго і далучыўся да дзейнасці «групы Ролсана», якая зрабіла вялікія рэформы ў беларускім парафіяльным жыцці ў Адэляйдзе. Актыўны ўдзельнік стварэння першага статуту Беларускай Праваслаўнай Аўтакефальнай Царквы ў Адэляйдзе. Арганізатар і кіраўнік танцавальнага гуртка “Лявоніха” (1979-1987). Таленавіты, спакойны, разважны ў размовах і, нарэшце, духоўны не сваім становішчам, але ўнутраным станам, айцец Міхаіл рабіў на людзей вялікае ўраджаньне, меў давер. Таму

прадстаўляў беларусаў Адэляйды ў працы Фэдэральнай Рады БААуА, уваходзіў у склад камітэту Рады. Шматразова абіраўся дэлегатам на сустрэчы беларусаў Аўстраліі. Адзін з арганізатараў збірання грашовай дапамогі ў Чарнобыльскі Фонд Беларусаў Аўстраліі. Доўгачасовы сябра, як рэлігійнага, так і грамадзкага беларускіх камітэтаў у Адэляйдзе.

Пасьвечаны ў іярэі 4-1-87. Настаяцель БАПЦ у Адэляйдзе (1987 — 1999). У 1999 г., у сувязі зь ціскам з боку асобнай групы беларусаў з парафіі БАПЦ у Адэляйдзе напісаў рэзыгнацыю з пасады настаяцеля БАПЦ. Вельмі каратка я магу зазначыць, што айцец Міхаіл быў апошнім лідэрам з “групы” Ролсана і пасля перавыбараў Уладзімера Акавітага з пасады старшыні парафіяльнай рады застаўся ў адзінстве супраць тых, хто хацеў пераняць уладу ў парафіі БАПЦ у Адэляйдзе ў свае рукі. Адчуваючы вялікую несправядлівасць усяго таго, што пачало рабіцца навакол ягонага імя, айцец Міхаіл палічыў за лепшае адыйсці ад працы настаяцеля і даць магчымасць новаму парафіяльнаму камітэту знайсці такога сьвятара, якога яны хацелі. Аднак айцец Міхаіл здоліў знайсці сілы на высвячэнне разам з айцом Аляксандрам Кулакоўскім (з Мэльбурну) дзялянку зямлі на Торрэнс роўд, куды перанеслі БАПЦ з старога месца ля стадыёну (можа каб не гэты перанос, то усё было-б яшчэ доўгі час па-старому).

Але адыйшоўшы ад працы настаяцеля айцец Міхаіл не адыйшоў ад духоўнай дзейнасці. Ён пачаў дапамагаць у Божай службе новаму сьвятару ЎАПЦ Аўгену (Кваснюку). Цікава адзначыць, што айцец Аўген пазней будзе запрошаны сьвятару Беларусаў у БАПЦ у Адэляйдзе на працу ў парафію, менавіта тымі людзьмі, якім так не падабаўся айцец Міхаіл, але якія так і не змаглі знайсці сабе сьвятара на Беласточчыне. У гэтыя гады айцец Міхаіл служыў паніхіды па Слуцкіх героях на сьвяткаваньнях Беларускага Аб'яднання ў Паўднёвай Аўстраліі, рабіў запісы на ўкраінскім радые аб жыцці беларусаў Адэляйды, змог зьездзіць на апошнюю, трынаццатую сустрэчу беларусаў Аўстраліі.

Аднак ў 2003 годзе айцец Міхаіл атрымаў цяжкую страту – адыйшла ў іншы сьвет спадарожніца яго жыцця ў Аўстраліі матушка Вольга. Айцец Міхаіл яшчэ працягваў працаваць старшынём Беларускага Гістарычнага Згуртаваньня ў Аўстраліі, рабіў карэцыі да кнігі «А хто там ідзе?», пісаў артыкулы, але стан ягонага здароўя пачаў хутка горшыцца, і празь некалькі гадоў ён трапіў у дом для састарэлых

Aldersgate Village (Adelaide), дзе жыў да самой сьмерці. Я наведваў яго, ён ажываў, чуўшы беларускую гутарку, радасна казаў – то-ж памятаю вас, то-ж памятаю... За два тыдні да сьмерці айца Міхаіла я патэлефанаваў яму, але мне служачы адказаў, што айцец Міхаіл знаходзіцца ў стане глыбокага адпачынку. Так у панядзелак 7-9-2009 спынілася сэрца аднаго з самых лепшых сыноў Беларусі, таленавітага сьпевака, здольнага музыкі, добрага сябра, выдатнага арганізатара грамадзкага жыцця, духоўнага лідэра на працягу доўгіх гадоў і вельмі інтэлігентнага, шчырага, сумленнага і добрага чалавека.

Пахаваньне айца Міхаіла адбылося ў БАПЦ у Адэляйдзе, у той царкве, дзе ён вёў Божыя службы на працягу 80-х і 90-х гадоў. Прысутнічалі яго дзьве дачкі Галіна і Ліля, унукі Джэймс і Грэг, прыехалі з Мэльбурну прадстаўнікі Фэдэральнай Рады спадары Аўген Груша і Фанік Корбут. Знайшоў час адведаць сьвятара і міністар ураду Паўднёвай Аўстраліі М. Аткинсан. Таксама былі на пахаваньні Калесьніковіч Уладзімер і Вера, Мазай Анатоль і Маша, спадар Васіль Яновіч, спадарыні Якша, Шамшурына, Дзітман, Чарнагалан і іншыя беларусы і ўкраінцы Адэляйды.

Айца Міхаіла пахавалі 11-9-2009 на могілках Centennial Park Cemetery (Adelaide, Goodwood Rd, 760). Божую службу адслужыў айцец Аўген. З прамовай да прысутных выступілі: Васіль Яновіч, Аўген Груша, Віктар Кавалеўскі. Айцец Аўген, будучы ўкраінскім сьвятаром, сказаў асобна слова ўдзячнасьці айцу Міхаілу за дапамогу і ахвярную працу ва ЎАПЦ у Адэляйдзе.

Айцец Міхаіл вылучаўся зь іншых беларусаў Аўстраліі тым, што аднолькава пасьпяхова працаваў як на грамадзкай, так і духоўнай нівах. Маючы вялікую здольнасць да слова, музыкі, сьпеваў, ён, магчыма нават не жадаючы таго, адразу трапляў у цэнтар увагі, цягнуў да сябе людзей. Нездарма група фільмоўцаў зь Менску запісала ў выкананьні айца Міхаіла спеў “Магутны Божа” і пачала свой фільм “Востраў Антыподаў” менавіта гэтым сьпевам. Такія беларусы, які айцец Міхаіл на справе, а не на словах рабілі беларускае жыццё на іміграцыі. Рабілі спакойна, бязь сьпеху, аддаючы гэтай працы амаль увесь свой вольны час.

Віктар КАВАЛЕЎСКІ, Аўстралія

“Спасьцігаючы каханьне” ў Вашынгтоне

Вечарам 16 верасьня ў Вашынгтоне адбылася прэм'ера спэтаклю беларускага “Вольнага Тэатру” “Спасьцігаючы каханьне”.

Перад пачаткам прадстаўленьня да глядачоў звярнулася Наталья Каліяда. Яна разам з Мікалаем Халезіным зьяўляецца стваральнікам гэтай п'есы. Па сьведчаньні самых аўтараў, драма напісаная на аснове жыццёвых фактаў, рэальнай гісторыі каханьня Ірыны і Анатоля Красоўскіх. Гэта надае твору ня толькі вострае сацыяльнае гучаньне, але і значную палітычную афарбоўку. Спэтакль “Спасьцігаючы каханьне” даў старт міжнароднай акцыі дзеячаў культуры ў падтрымку канвэнцыі ААН супраць гвалтоўных зьнікненьняў. Каб акрэсьліць

праблему зніклых людзей, аўтары выкарысталі жыццёвыя факты іншых краінаў, у тым ліку фатафакты.

Далікатна і чульліва расказана ў гэтым спэтаклі гісторыя Ірыны Красоўскай. Яе вобраз на сцэне ўвасобіла выдатная акторка Ганна Саламянская. Яе гераіня – цэнтральны пэрсанаж, які сімбалізуе сабой жанчыну, каханую і моцную асобу.

Надзвычайным тэмпэрамантам і эмацыйнасьцю вылучаюцца вобразы, якія ўвасобіў актор Алег Сідорчык. Глядачы мелі магчымасць пабачыць імгненны пераўтварэньні з добрай, ласкавай бабулі да эгаістычнага, халоднага бацькі Ірыны, з гарэзьлівага няўсёднага хлапчука-сябра да каханага мужа.

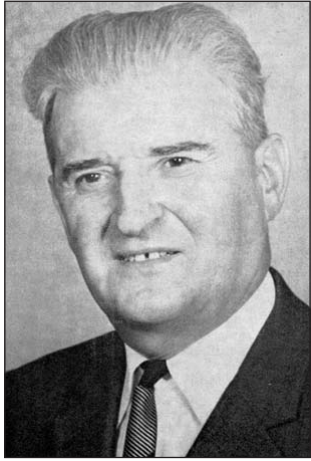
Трэба заўважыць, што драма вельмі глыбокая і сымбальная. Яна знайшла водгук у кожнага глядача. Адгукуюцца ў памяці словы галоўнага героя, калі ён распавядае пра сваю сьмерць. І жахлівы холад пранізвае сэрца, бо гэта не легенда, а праўда жыцця. У сьвеце заўсёды ёсьць пачварныя людзі, якія прагнуць улады і грошай, не зважаючы нават на тое, што да іх прыйдзеца, літаральна, ісьці па трупах. Натуральна, што ў крызісны моманты чалавек зьвяртаецца да Бога. Менавіта тут сканцэнтраваны той патэнцыял, які падпітвае надзею на лепшую будучыню. Таму ў спэтаклях уключана малітва за бязьвінна асуджаных, напісаная польскім сьвятаром.

Спэтакль крануў, бо паказаньне ў ім людзі з нашага сёньняшняга жыцця. І таму, калі глядзіш “Спасьцігаючы каханьне” разумееш, тое што здарылася з галоўнай гераіняй, магло здарыцца з кожным з нас. А ці ня гэта галоўнае, калі ты выходзіш з тэатру нешта зразумейшы?!
Паводле www.belmov.org

Календар "БЕЛАРУСА"

1 кастрычніка 1949 г. часопіс канадзкіх беларусаў "Беларускі эмігрант" перайшоў у гэты фармат. Выданне як часопіс было заснаванае ў лютым 1948 г. (рэдактар Кастусь Акула) і стала ці ня першым, створаным паваеннай эміграцыяй у Паўночнай Амерыцы. Але гэта была і першая газета паваеннай эміграцыі. Першы нумар "Беларускай трыбуны" з'явіўся 27 жніўня 1950 г., "Беларуса" – 20 верасня 1950 г. "Беларускі Эмігрант" выдаваўся да красавіка 1954 г. Выйшла 54 нумары.

100 гадоў таму, **4 кастрычніка 1909 г.** (21.09 паводле старога стылю) у Нясвіжы нарадзіўся **Дзьмітры Касмовіч**. На эміграцыю ён выехаў у 1928 г. Вучыўся і працаваў у Бэльгіі, потым у Югаславіі скончыў Бялградзкі ўніверсітэт. З пачаткам 2-й сусветнай вайны вярнуўся на ра-

дзіму. За саветаў працаваў важным чыноўнікам у Нясвіжы, быў дэпутатам Народнага сходу 1939 г. у Беластоку, ездзіў у Маскву на сесію Вярхоўн. Савету СССР, сустракаўся са Сталіным.

Пад нямецкай акупацыяй ствараў атрады беларускай самааба-

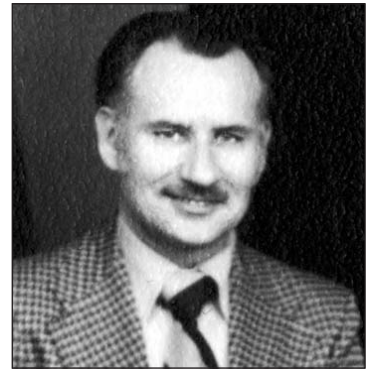
роны на Браншчыне і Смаленшчыне. У 1944 г. пакінуў Беларусь, гэтым разам назаўсёды. Па вайне працаваў у структурах ЮНРРА. Жыў у Штутгарце. У 1954 г. Р. Астроўскі прызначыў яго кіраўніком Беларускага Вызвольнага Фронту. Касмовіч не пагаджаўся, абяцаў пакіраваць колькі месяцаў і сыйсці. Але затрымаўся на гэтай пасадзе да сьмерці. Пісаў безьліч мэмарандумаў і зваротаў, удзельнічаў у сусветных антыкамуністычных арганізацыях, ездзіў на канфэрэнцыі. Прычым усю грамадскую працу рабіў пасьяла заробковае, затрымліваючыся за працоўным сталом да позьняе ночы.

Памёр 23 красавіка 1991 г., некалькі месяцаў не дажыўшы да абвешчання незалежнасці Беларусі.

6 кастрычніка 2004 г. памёр грамадзкі дзеяч **Васіль**

Мельяновіч. Нарадзіўся 28 жніўня 1934 г. у Азярніцы (Лунінеччына). Служыў у амэрыканскім войску ў Панаме. Па дэмабілізацыі зрабіў прафэсійную і грамадскую кар'еру. Скончыў гарадзкі ўніверсітэт у Нью-Ёрку і ўніверсітэт Дж. Вашынгтона. Працаваў у тэлефоннай кампаніі AT&T. Быў першым старшынём Рады этнічных арганізацый Мэрыленду. У 1979 г. – старшыня Фэдэральнай рады беларускіх рэспубліканскіх клубаў. У 1990-я пераехаў у Агаё, дзе далучыўся да грамады ў Кліўлендзе. Па тэстамэнту быў спалены, а прах пахаваны ў Азярніцы.

17 кастрычніка 1929 г. нарадзіўся грамадзкі дзеяч **Міхась Бахар**. У ЗША ад 1951 г. Напачатку сям'я працавала ў фармера ў Місісіпі, дзе М. Бахар скончыў ўніверсітэт з дыплёмам электрыка. Ад 1961 г. жыў у Саўт-Рывэры. Менавіта дзякуючы ягонай руплівасці саўт-рывэрская грамада атрымала ў 1960-х гадох за мінімальны кошт

пляц пад пабудову царквы й грамадзкага цэнтру. Памёр у 2007 г., пахаваны на беларускіх могілках у Саўт-Рывэры.

23 кастрычніка 1909 г. у Вялікім Сяле (Шаркаўшчынскі р-н) нарадзіўся **Міхась Зуй** – апошні прэзыдэнт БЦР (1988–1995). Зуй быў адным з асноўных дзеячоў у Аўстраліі, браў удзел у першым сходзе беларусаў Сіднэя, а ў сакавіку 1950 г. стварыў і нязьменна ўзначальваў Беларускае Аб'яднаньне ў Аўстраліі.

АГ

Шаноўнае спадарства!

Паведамляем, што выйшаў з друку альманах беларускіх пісьменьнікаў за межжа "БЕЛАРУС 2009". У сёлетнім 280-бачынкавым нумары зьмешчаныя творы 23-х аўтараў зь 9 краінаў сьвету. Падрпісчыкі "Беларуса", якія ахвяравалі на выдавецкі фонд газеты цягам апошняга году \$50 ці больш, атрымаюць альманах у падарунак. Іншыя аматары беларускай літаратуры могуць замовіць гэтае выданьне ў рэдакцыі, даслаўшы сваю замову на адрас:

BIELARUS / P. O. Box 3225 / Farmingdale, NY 11735 USA

Кошт альманаха разам з дасылкаю для жыхароў ЗША \$15, Канады - \$18, усіх іншых краінаў сьвету \$20.

Жадаючыя могуць замовіць літаратурны альманах за 2007 і 2008 гады. Разьлічваем на вашую зацікаўленасьць і падтрымку.

Фонд літаратурнай прэміі імя Зоры Кіпель атрымаў наступнае ахвяраваньне:
Г. Куліна-Патэ. \$100.

Нью-Ёрскі аддзел БАЗА супольна з Галоўнай Управай ладзяць **сьвяткаваньне 60-х угодкаў Беларуска-Амэрыканскага Задзіночання (БАЗА)**, беларускай грамадзкай арганізацыі, якая ўвесь гэты час годна рэпрэзэнтуюе беларусаў у Злучаных Штатах і ў Нью-Ёрку.

Запрашаем вас прыняць удзел у сьвяткаваньні й наведаць урачыстую акадэмію, банкет зь беларускіх страваў і сьвяточны канцэрт, на якім выступяць сьпевакі й музыкі зь Беларусі, Злучаных Штатаў і Канады.

Імпрэза адбудзецца **18 кастрычніка 2009 г.** у грамадзкай залі пры саборы сьв. Кірылы Тураўскага ў Брукліне па адрасу:

St. Cyril of Turau Cathedral
401 Atlantic Avenue (at Bond Street)
Brooklyn, NY 11217

Кошт квітка за асобу – \$30. Пачатак сьвяткаваньня а **1:00 папаўдні**. Вас чакаюць беларускае асяродзьдзе, прыемная атмасфэра, смачная ежа, мілыя сустрэчы. Далучайцеся да землякоў!

Прыватныя абвесткі

Ададам задарма студэнту, які цікавіцца беларускай, камплект (13 тамоў) Беларускай савецкай энцыклапедыі з паказьнікам.

Янка ЗАПРУДНІК, тэл. (732) 247-1822

* * *

Міхася Слабодзкага, якому 25 лістапада спаўняецца 30 гадоў ад дня нараджэньня, віншуе і жадае моцнага здароўя, валікага каханьня, шчасьлівага жыцьця ды посьпехаў у працы **Пятрусь КАПЧЫК** з Украіны.

* * *

Шчыры дзякуй спадарыні **Лізаветце Літаровіч** з Саўт-Рывэру за цудоўны падарунак – кнігу "Беларускі кангрэсовы камітэт Амэрыкі", дзякуючы якой я шмат даведаўся пра беларусаў Амэрыкі.

Пятрусь КАПЧЫК. Ізяслаў, Украіна

Газэта "БЕЛАРУС"
бесплатна надрукуе кароткія прыватныя паведамленьні й аб'явы некамерцыйнага характару, віншаваньні, запрашэньні, спачуваньні ды інш.
Наконт разьмяшчэньня рэкламы кантактуйце рэдакцыю.

НА ВЫДАВЕЦКІ ФОНД "БЕЛАРУСА" АХВЯРАВАЛІ:

А. Курушка100
М. Грынчук75
Г. Куліна-Патэ75
І. Ільчук70
Г. Архіпаў50
К. Баслык50
В. Едз іновіч50
Я. Іваноў50
С. Змачынскі50
Н. Козел50
Д. Кустаў50
Д. Кучараў50
М. Лянкевіч50
Ю. Ляоненка50
Н. Магамедаў50
А. Маісева50
Ю. Міцькевіч50
А. Мятлушка50
А. Нярэзька50
В. Пакорская50
І. і К. Пікалюк50
А. Тур50
А. Турко50
Т. Яседчык50

Усім шчыры дзякуй!

БЕЛАРУС

Газэта Беларусаў у Вольным Сьвеце

Выдае штотысячна:
Беларуска-Амэрыканскае Задзіночаньне
Сусьветнае сеціва: baza-belarus.org

Падпіска \$50 на год.
Чэкі выпісвайце на **BIELARUS**

BIELARUS

Belarusian Newspaper in the Free World

Published monthly by
Belarusian American Ass'n, Inc.
Subscription \$50 yearly
Make checks payable to **BIELARUS**

Рэдагуе калегія.
Адказны рэдактар Марат КЛАКОЦКІ
Падпіска Сяргей ТРЫГУБОВІЧ

Артыкулы, падпісаньня прозьвішчам ці ініцыяламі, могуць зьмяшчаць паглядзі, зь якімі Рэдакцыя не згаджаецца.
Перадрук дазваляецца толькі пры ўмове зазначэньня крыніцы.

© BIELARUS, 2009

Адрас для допісаў і кантактаў:
BIELARUS
P.O. Box 3225
Farmingdale, NY 11735
E-mail:
hazetabelarus@att.net
Сусьветнае сеціва:
www.bielarus.org
ISSN 1054-9455
Адказнасьць за змест рэкламы нясе рэкламадаўца.